

ROUTE K1

Knapzakroute **Gasteren**

**17,5 km wandelen door
onbekend Drenthe**

Welkom in Gasteren

U gaat wandelen in het hart van het stroomdal van de Drentsche Aa. Onderweg maakt u kennis met een dorpslandschap waar vele eeuwen generaties mensen gewoond en gewerkt hebben. Het hunebed en de grafheuvels onderweg verwijzen naar dat prille begin. Eerst een eind over de hoge Zuidesch van het dorp, dan wandelt u langs de prachtige houtwallen van het Anlooër diepje en de moerasbosjes van de Burgvallen.

Aan de andere kant van het dorp maakt u een zwerftocht door het beekdallandschap van het Gasterensche Diep met zijn bloeiende hooiland en paadjes waarover slechts de ganzenpas past. Eens moeten de beekdalen er overal in Drenthe zo hebben uitgezien.

Start

Tik op de nummers voor informatie

Algemene informatie

4

Hoe werkt het?

5

Routekaart + beschrijving

8

Gasteren, om te beginnen..

16

Het landschap van Gasteren

18

Informatie onderweg

22

**De pdf geeft de beste gebruikerservaring
in Acrobat Reader of iBooks.**

Algemene informatie

Startpunt

Pannenkoekboerderij Brinkzicht Gasteren
Brink 1, 9466 PE Gasteren.

[Routebeschrijving via Google](#)

Lengte route 17,5 km

In twee delen te splitsen:

- 1-9 (7,5 km)
- 9-21 (10 km)

Begaanbaarheid

Redelijk te belopen; in natte jaargetijden is het pad door De Heest (12-13) nat en modderig.

Honden

Honden zijn niet toegestaan in het natuurgebied De Heest (10-13) en ook niet in de Gasterse Duinen (18-21) vanwege de schapen en runderen.

Informatiecentrum Homanshof

Lunzenhof 20, 9467 PM Anloo

www.staatsbosbeheer.nl

Hoe werkt het?

5 Informatie onderweg

- Als er onderweg bijzondere dingen te zien zijn, ziet u op de kaart een rode stip met nummer. U kunt doorklikken naar de beschrijving.
- Aan het einde van de achtergrondinformatie staan soms woorden in het blauw, deze verwijzen naar het [Knapzak ABC](#) waar aanvullende informatie te vinden is.

GPX-track

- Met de track kunt u op uw GPS-apparaat lopen of via een GPX-app op uw smartphone. [Download GPX track](#)

Printen

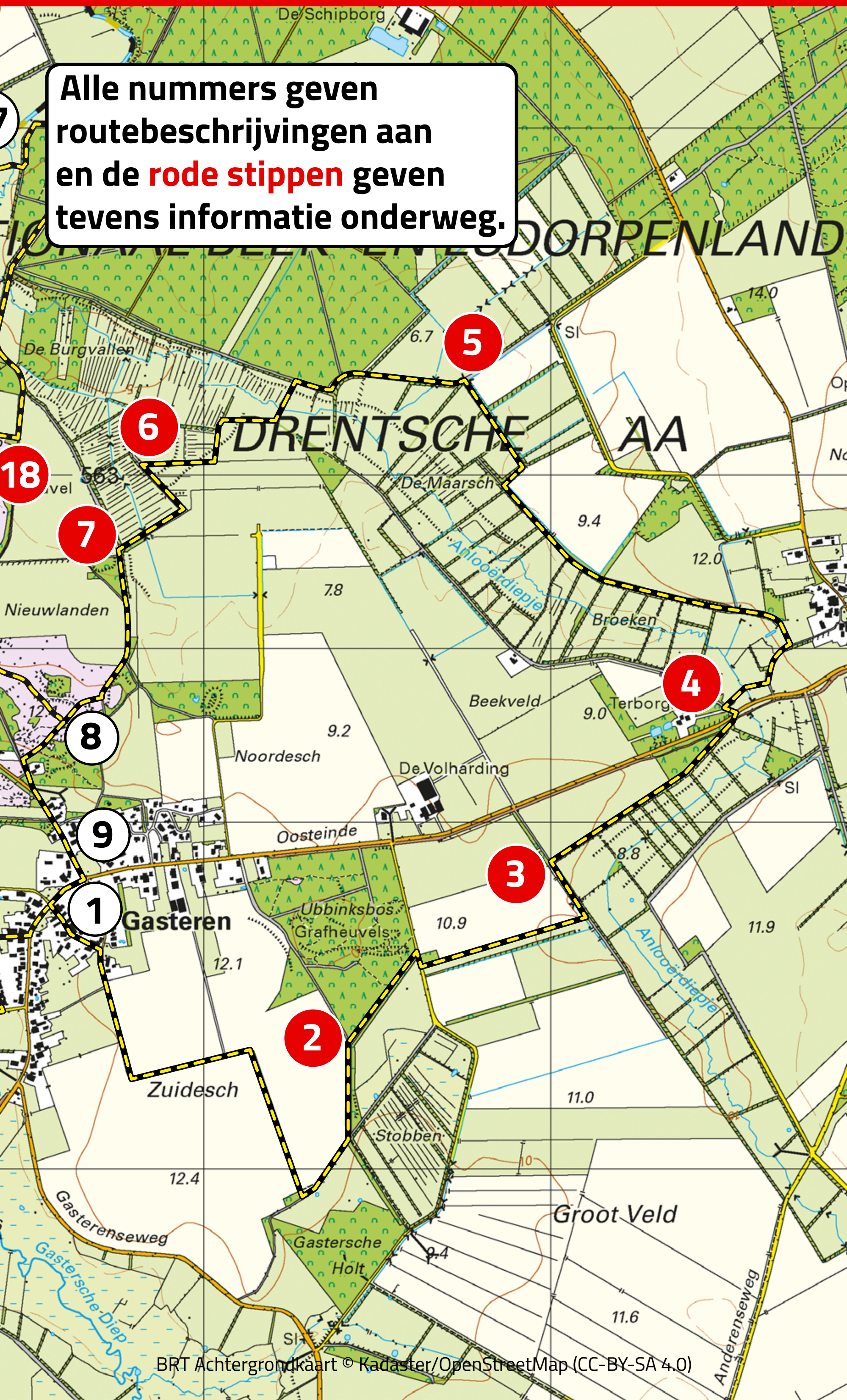
- Gebruik uw eigen printerinstellingen en zie de [tips](#).

Knoppen start en kaart

- Met de knop **START** gaat u naar de inhoud.
- Met de knop **KAART** kunt u naar de kaart navigeren en weer terug.
- Werkt alleen in Acrobat Reader en iBooks!

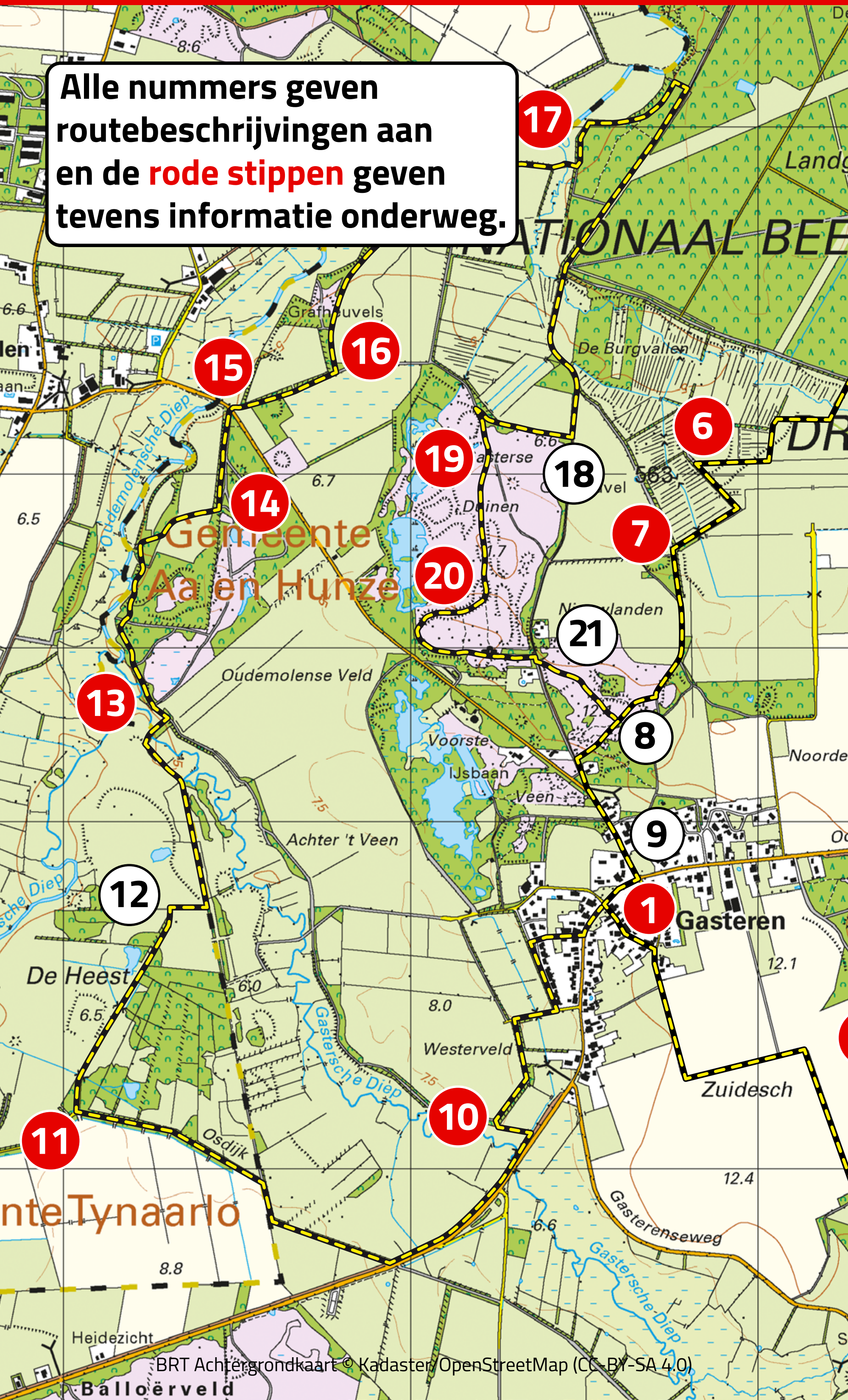
Routekaart 1

Alle nummers geven routebeschrijvingen aan en de **rode stippen** geven tevens informatie onderweg.

Routekaart 2

Alle nummers geven routebeschrijvingen aan en de **rode stippen** geven tevens informatie onderweg.

Routebeschrijving

1 Brink Gasteren

- U start op de Brink van Gasteren bij het restaurant. Ga daar richting Loon en neem de eerste weg links (De Hoek).
 - U volgt deze weg tot de driesprong. Ga hier rechtsaf.
 - Aan het einde van de weg volgt u het fietspad.
-

2 Hoog en droog op de Zuidesch

- Waar het fietspad naar rechts gaat, neemt u de meest naar links lopende zandweg langs de akker.
 - Neem het eerste pad rechtsaf en vervolgens gaat u op de verharde weg opnieuw rechts.
 - Neem het eerste paadje links langs de boswal en sla aan het eind linksaf.
-

3 Veroverd op de heide

- Neem op de zandweg het eerste pad rechts.
- Op het fietspad aangekomen gaat u even rechtdoor.
- Steek na ong. 75 meter de straat over en ga het gravelpad op.

4 Bruggetje over Anloërdiepje

- Neem na het eerste grasland aan de rechterkant het smalle paadje door de boomsingel.
 - Later volgt u het pad door het grasland en een boomsingel.
 - Aan het eind linksaf. Hierna eerste pad (bij steen van Lanjouw) linksaf.
-

5 Steen markeert oude grenzen

- Aan het eind van dit zandpad gaat u linksaf.
 - Zo'n 100 meter na een scherpe bocht naar rechts neemt u links het graspad dat door de wal voert richting het Anlooër Diepje.
 - U gaat het bruggetje over en aan het eind rechtsaf.
-

6 In de Burgvallen bloeien de orchideeën

- Aan het eind van dit pad gaat u linksaf. Eerst is het een zandpad en later een pad door grasland.

7 Nieuwlanden

- U komt uit op een (bijna) viersprong. Ga hier linksaf.
 - U blijft dit doorgaande pad volgen.
 - Op de splitsing houdt u rechts aan. Ook de volgende splitsing rechts aanhouden over het heideveld.
-

8 Prachtig heideveld

- Op viersprong rechtdoor.
 - Het pad eindigt voor een fietspad.
 - Ga hier linksaf en later op de asfaltweg rechtdoor en u komt terug op de brink.
-

9 Op de Brink gaat u richting Loon

- Direct na Brink 12 rechtsaf.
 - Aan het einde van dit pad gaat u linksaf langs de dorpsrand.
 - Neem de eerste weg rechts en ga na zo'n 100 meter linksaf.
-

10 Met paard en wagen door het water

- Bij de tweede bocht naar rechts verlaat u de zandweg en neemt u het smalle pad naar links.

- *Let op. Natuurgebied De Heest, waar het pad naar links u naartoe brengt, is verboden voor honden. Met uw hond gaat u hier dan ook niet langs, maar volgt u het pad tot punt 13 in de route.*
 - U komt uit op het rijwielpad van de weg Gasteren–Loon. U gaat rechtsaf en passeert het Gasterensche Diep.
 - U neemt de eerste zandweg naar rechts. Het pad maakt een bocht naar rechts en kort daarna naar links.
-

11 Nieuwe natuur in De Heest

- Op de T-kruising met een asfaltweggetje gaat u rechtsaf.
 - Via het wildrooster komt u in De Heest. De asfaltweg wordt een graspad, dat u volgt tot aan het open veld met een bomenrij rechts.
-

12 Bomenrij

- Bij de bomenrij gaat u naar rechts en aan het eind ervan gaat u links naar een volgende bomenrij.
- Volg deze tot aan het einde.
- U loopt rechtdoor het weiland in richting boswal. U volgt de boswal en aan het eind

gaat u bij het hek rechts.

- U verlaat De Heest via een houten brug en gaat op het zandpad naar links.
-

13 Dwars door de rug van Tynaarlo

- Na zo'n 100 meter gaat u rechtdoor over het smalle bospad dat u verderop vlak langs het stroomdal voert.
 - Dit pad blijft u volgen. Na een vlonder steekt u door een aarden wal en na weer over een vlonder gelopen te zijn, komt u bij een stuk groenland aan de rechterkant.
-

14 Melkerspad

- Neem hier het smalle pad over dit groenland en ga daarna linksaf over het smalle paadje.
-

15 De oude en nieuwe molen van Oudemolen

- U steekt de verharde weg over en gaat de zandweg in.
-

16 Grafheuvels

- Vervolgens neemt u het eerste pad links en aan uw linkerhand ziet een paar grafheuvels. U blijft het beekdal volgen.

- Dit pad eindigt bij een bosje. Vlak voor dit bosje steekt u het heideveldje over.
 - Aan de overkant gaat u linksaf en aan het eind van het pad weer rechts langs een bomenrij en gaat uiteindelijk over een vlonder.
-

17 Beroemde namen in het Drentse landschap

- Hierna linksaf waarna u op een viersprong van bospaadjes komt.
 - Ga hier linksaf. Op volgende viersprong – nog net voor het bruggetje – rechtsaf en na zo'n veertig meter weer rechts.
 - U volgt nu het zandpad met naastliggend fietspad en loopt nu langs het landgoed Schipborg.
-

18 Bord Gasterse Duinen

- Ga hier naar rechts langs het natuurterrein en bij een breder pad linksaf via het wildrooster het terrein op.
- *Let op. De Gasterse Duinen zijn verboden voor honden. Met uw hond blijft u het zandpad met naastliggend fietspad volgen tot punt 8 in de route.*

19 Verkeersweg over de heide

- Na zo'n 100 meter verlaat u het brede pad. U houdt hier rechts het paadje aan dat over het veld loopt.
-

20 Achterste veen zorgde voor warmte in het dorp

- Het pad brengt u op een duin. Hier slaat u het paadje rechts in.
- Het paadje komt via het rooster uit op een parkeerplaats. Hou hier links aan en ga richting hunebed.
- U gaat weer het rooster over. Hou daarna rechts aan. U bent terug in de Gasterse Duinen waar u rechtsaf gaat naar het hunebed.
- Bij het hunebed gaat u rechtdoor en volgt het bospaadje.

FOTO: HET DRENTSE LANDSCHAP

21 Extra stukje Gasterse Duinen

- Via het rooster verlaat u de Gasterse Duinen en gaat u rechtsaf.
- Direct hierna linksaf het smalle paadje over de heide nemen.
- Op het kruispunt van smal zandpaadje rechtsaf. Het pad eindigt voor een fietspad.
- Ga hier linksaf en later op de asfaltweg rechtdoor en u komt weer terug op de brink.

FOTO: HILDA LAHUIS

START

15

KAART

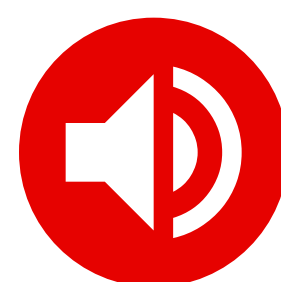
Gasteren, om te beginnen...

FOTO: GERARD DE VRIES

De oudste vermelding die historici van het dorp Gasteren hebben kunnen vinden, was uit 1298. In die oude oorkonde stond de naam Ghestre en daarin herkent u waarschijnlijk het woord 'geestgrond' in, u weet wel van de bollenvelden. Geestgronden zijn hogere zandgronden. Hoog en droog aan de rand van het dal van het Gasterensche Diep.

Luister naar het hele verhaal

START

16

KAART

Het hart van het dorp

Vlakbij de kruising middenin het dorp - meteen aan de rechterkant richting Oudemolen - ligt de monumentale boerderij Oosteinde 1. De boerderij stamt in zijn huidige vorm uit 1798. Bijzonder fraai zijn de kleine ruitjes in het voorhuis. Tussen beide voorramen ziet u dat de stenen tot aan de schoorsteen verkleurd zijn door het roet dat door de stenen en het kalk geslagen is.

FOTO: GERARD DE VRIES

[START](#)

17

[KAART](#)

Het landschap van Gasteren

De Knapzakroute Gasteren voert door het karakteristieke esdorpenlandschap zoals dat in de loop der eeuwen is ontwikkeld door de boeren van Drenthe. Eeuwenlang heeft het boerenbedrijf zijn stempel gedrukt op een omgeving die werd ontgonnen en ingericht naar de behoeften en inzichten van de boeren en de mogelijkheden die de omgeving van nature bood. Binnen het bekende patroon van essen, groenlanden en veldgronden vonden voortdurend wisselingen in het grondgebruik plaats.

De route brengt u door een landschap zoals dat zich in de negentiende eeuw heeft uitgekristalliseerd en waarvan tot op heden veel intact is gebleven. U maakt gebruik van de vele kilometers zandpaden die vroeger het dorp verbonden met de essen en met de honderden hooi- en weilandjes langs de diepjes. Een flink aantal van deze zandpaden ligt op de grens van het beekdal en de voormalige heidevelden. Langs de paden liggen vaak houtwallen die vroeger een veekerende functie hadden, want ze moesten de schapen bij het sappige gras van het

beekdal vandaan houden. Het dorp Gasteren, zijn Noordesch en Zuidesch en de hoog gelegen Gasterse Duinen liggen als het ware als een eiland te midden van de beekdalen, met het Gasterensche Diep in het westen en het Anlooër diepje in het oosten. De hoogste punten van het eiland liggen op een dekzandrug op een ondergrond van keileem. Ze liggen ruim 12 meter boven NAP, de beekdalen liggen 6 tot 8 meter lager. Van de heidevelden geven alleen de Gas-

terse Duinen een goede indruk van de honderden hectaren veldgrond die het dorp rijk was. Naast deze hoge zandduinen liggen in het gebied ook enkele fraaie veentjes en stukken natte heide.

De meeste van deze natte heidevelden elders zijn in de loop der tijd of bij de groenlanden getrokken of op grootschalige wijze ontgonnen en ingericht.

FOTO: GERARD DE VRIES

Deze kaart toont de situatie in en rond Gasteren in 1896. Te midden van de heidevelden (paars) liggen de akkercomplexen (wit) Zuidesch (2 in de route), Noordesch en Nieuwlanden (7). In de beekdalen van het Gasterensche Diep en het Anlooër Diepje (5) zijn zelfs de houtwalletjes ingetekend. Erg fraai zijn op de kaart aan de rand van de Gasterse Duinen het Voorste en het Achterste Veen (19) herkenbaar als voormalig stroomdal van het Gasterensche Diep. De vierkante blokjes zijn de gaten waar de mensen van Gasteren hun turf spitten.

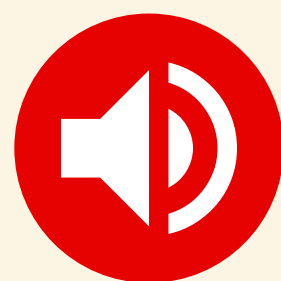

Een ooggetuige onderweg

Een van de laatste panden van het dorp aan de Oudemolenseweg is de voormalige dorps-school van Gasteren. Weliswaar waarschuwt de klok nog tegen te laat komen, maar de school werd in 1994 definitief gesloten en de jeugd gaat in Anloo naar school. Maarten Visser was het laatste schoolhoofd in Gasteren.

**Luister naar het verhaal van
Maarten Visser**

2 Hoog en droog op de Zuidesch

Het heeft een flink aantal eeuwen geduurd voor de Zuidesch van Gasteren zijn huidige omvang kreeg. Steeds werd er weer een stukje van het bos gerooid om het dorp meer akkerland te geven. Midden op de Zuidesch krijgt u een goede indruk van de hoogteverschillen die bij het ontstaan van de dorpen zo'n belangrijke rol speelden. De oudste gedeelten liggen het dichtstbij het dorp en dragen veldnamen als Hofakkers, Kruisakkers en Winkelakkers. De akkers waar u de Zuidesch verlaat, heten de Holtakkers. Ze liggen tegen het Gastersche Holt aan, aan de overkant van de brede sloot langs het fietspad.

[ES, ESDORP, VELDNAMEN](#)

FOTO: ROELOF HUISMAN

START

22

KAART

3 Veroverd op de heide

De stevige houtwallen die dit langgerekte weiland omsluiten, zullen u pas opvallen als u over het paadje loopt. De wallen zijn bijzonder, want ze getuigen van de ontginningsgeschiedenis van de heide hier. Het gaat om een kleinschalig particulier initiatief dat zich onderscheidt van de grootschalige en planmatige heideontginningen door de overheid en de grote ontginningsmaatschappijen. Van die laatste ziet u voorbeelden ten noorden en ten zuiden van deze smalle weide. Aan de noordzijde liggen in de verte de kapitale ontginningsboerderijen Koningskuil en Volharding. Deze kleine ontginning dateert uit het begin van de twintigste eeuw. De boer die hier de

FOTO: BERTUS BOIVIN

START

23

KAART

ontginning ter hand nam deed dat op een wijze waarop door de eeuwen heen kleine stukken veldgrond in cultuur werden gebracht. Als eerste groef hij greppels en de grond daaruit werd opgeworpen in de vorm van een wal. De wal werd beplant en diende als eigendomsmarkering en veekering. Zo konden de schapen het perceel niet meer ongewild betreden, het land was 'in vrede gelegd', zoals men dat noemde.

Het hout op de wal werd om de tien tot vijftien jaar gekapt. Daardoor hield de begroeiing een dichte structuur. Afhankelijk van de verschillende eigenschappen van de houtsoorten werd het gebruikt voor gereedschappen, meubels, klompen, paal- en brandhout. Het hout maakte echt deel uit van de bedrijfsvoering. Hetgeen een boer niet zelf kon gebruiken, werd op stam verkocht. Menig boerenarbeider verdiende in de winter bij door in het hout te gaan werken.

De begroeiing op deze wallen is uitzonderlijk wat betreft de leeftijd van de stobben van de elzen en de omvang van de berken. Met name de elzen geven aan dat de heide die hier werd ontgonnen tot de natte gronden behoorde en geschikt was voor beweiding.

[HEIDEONTGINNING, KAMP](#)

4 Langs de houtwallen van het Anlooër Diepje

Rechts van het pad tussen de weilanden ligt de bovenstroom van het Anlooër Diepje. De Knapzakroute volgt het diepje een tijdje. Veel verderop tijdens de wandeling komt u ook vlakbij de plaats wat het Anlooër Diepje in het

Oudemolensche Diep uitmondt (17). In 1625

verdeelden de

Anlooër boeren hun 'marsch en brouck' die tot dan toe voor gezamenlijk gebruik hadden gediend. Langs de beek zijn heel mooi nog de oude houtwalleetjes te zien waarmee de boeren hun

percelen van elkaar scheidden. Ook de beekdalbegeleidende houtwal langs het pad, die onder andere de schapen bij het sappige gras vandaan moest houden, is hier in volle glorie bewaard gebleven.

 [HOUTWAL, BEEKDAL](#)

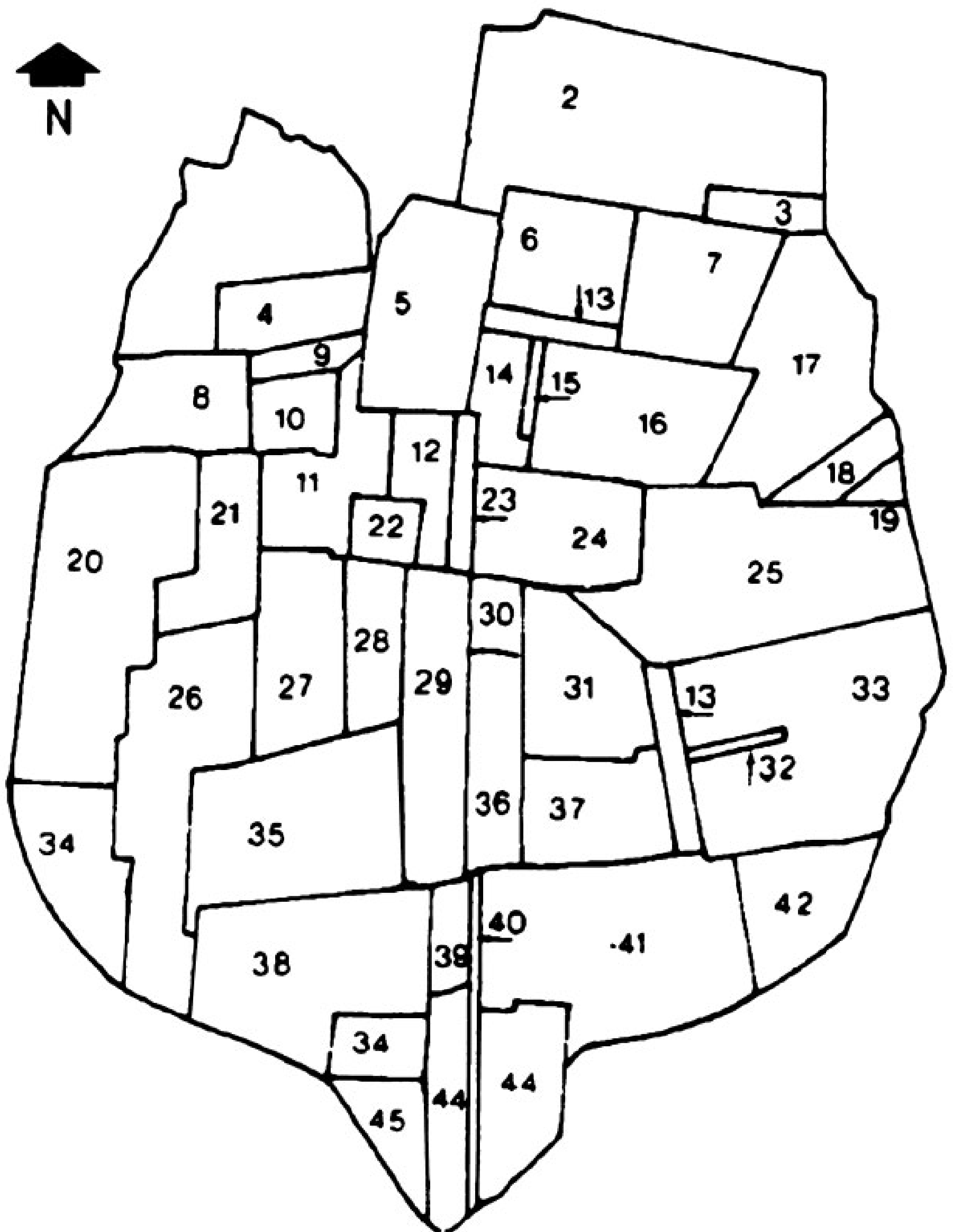
START

25

KAART

Veldnamen Zuidesch

Veldnamen op de Zuidesch van Gasteren.
Bron: Nedersaksisch Instituut Groningen,
J. Wieringa

1	Hofakkers	25	Delakkers
2	Knobbelings	26	Engelakkers
3	Heugte	27	Braok
4	Bree	28	Padakkers
5	Kruusakkers	29	Steenakkers
6	Winkelakkers	30	Broodakkertie
7	Oosterkaampen	31	Haosbarg
8	Walakkers	32	Bokspiepie
9	Pol	33	Hillenbarg
10	Pollegies	34	Askakkers
11	Lijnstukken	35	Heiden
12	Askakkers	36	Roegen
13	Wenning	37	Geerties
14	Körtbree	38	Hollers
15	Wenning	39	Bielegie
16	Tijwanden	40	Langtocht
17	Kamerakkers	41	Holtakkers
18	Jippenbos	42	Tip
19	Violtiesakkers	43	Veldkaampies
20	Kaampakkers	44	Uterlaogen
21	Stierland	45	Tipkaamp
22	Kortwoerdtie		
23	Greving		
24	Nebbenakkers		

5 Een steen markeert oude grenzen

Direct na het bruggetje, aan de rechterkant, van het pad ligt de markesteen die de scheiding markeert van de oude dorpsgebieden van Gasteren, Anloo en Schipborg. Dit soort grenzen werd in de praktijk pas aangegeven als de mensen van de buurdorpen elkaar op het veld voor de voeten dreigde te lopen. Met name in het beekdal met zijn kostbare groenlanden, kwam de grens er natuurlijk op aan. Bekend is dat de markestenen van Anloo van een kruis werden voorzien. Tot ver in de negentiende eeuw waren de heidevelden gemeenschappelijk bezit van de boermarke van het dorp. In 1848 werden de markegronden van Gasteren en Anloo verdeeld onder de boeren.

BOERMARKE

6 In de Burgvallen bloeien de orchideeën

U bent er al een tijdje langs gelopen en vanaf het fietspad heeft u een fraai overzicht: de Burgvallen: het beekdal van het Anlooër Diepje dat een eindje verderop in het Oudemolensche Diep uitkomt. In tegenstelling tot elders in het Drentsche Aa-gebied hoefde Staatsbosbeheer hier niets naar de oorspronkelijke

situatie terug te brengen. Het is er gewoon allemaal nog en de oorzaak daarvan is heel eenvoudig: de bodem was er te drassig om er vee te laten grazen en het hooi was van te slechte kwaliteit. De boeren lieten de Burgvallen dus gewoon voor wat ze waren. Onder de elzen en wilgen groeien hier planten die een eeuw geleden nog algemeen in het stroomdal van de Drentsche Aa voorkwamen en nu zeldzaam geworden zijn. In het voorjaar bloeit in de Burgvallen massaal de bosanemoon. Vrijwel nergens in het Drentsche Aa-gebied groeien zoveel verschillende soorten orchideeën.

FOTO: HANS DEKKER

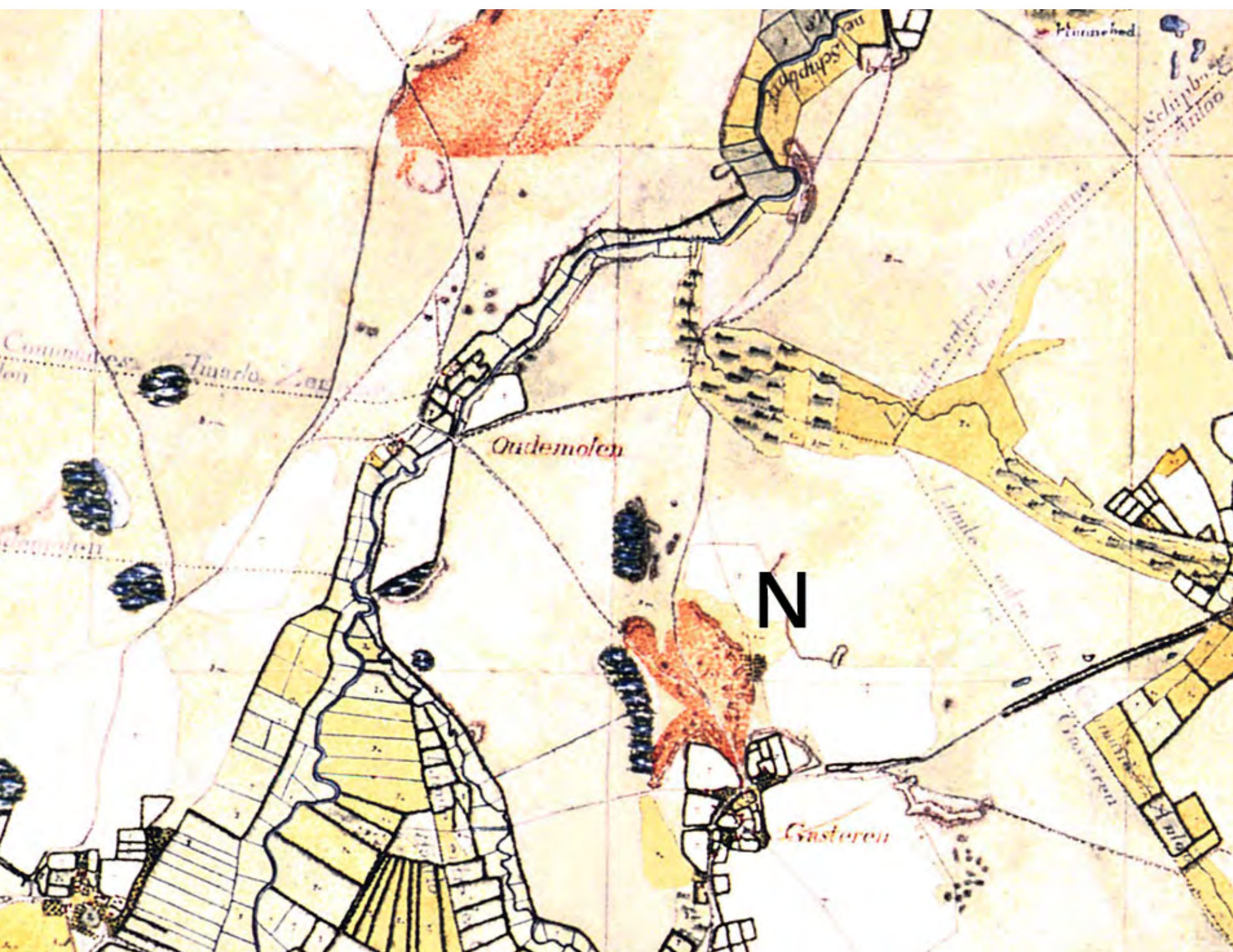
[START](#)

29

[KAART](#)

7 Nieuwlanden

Op de kadasterkaart uit 1832 liggen de Nieuwlanden als een enclave in het veld (N). De naam illustreert dat de boeren van Gasteren na de Zuidesch en de Noordesch behoefte hadden aan 'nieuw land'. De eerste vermelding was het Grondschattingregister van 1642. De zware leemrijke grond van de Nieuwlanden kon worden ontgonnen dankzij de wielploeg, een in die tijd belangrijke nieuwe uitvinding. Op de oude kaart is ook goed de langwerpige verkaveling te zien. Zo'n zware met paarden bespannen wielploeg was moeilijk te keren. Hoe langer je kon doorploegen, hoe beter dus...

10 Met paard en wagen door het water

Waar nu een brug over het Gasterensche Diep ligt, was eeuwenlang een voorde: een doorwaadbare plaats. Het was van oudsher een belangrijke verbinding want een van de oude verkeersroutes van Groningen naar Coevorden liep hierlangs en hier passeerden de reizigers dus het diepje. Na 1600 liet het Drentse landschapsbestuur een brug en een verhoogde weg door het beekdal aanleggen. Om de nieuwe verbinding te kunnen financieren werd op 13 december 1615 een tollenaar aangesteld: Frederik Tijmens. Aan hem moesten 'uitheemsen' die hier te voet of met paard en wagen langskwamen, een duit weggeld betalen. Wie niet wilde betalen, moest als vanouds weer door het water...

VOORDE

.....

11 Nieuwe natuur in De Heest

In de jaren negentig heeft Staatsbosbeheer over een zeer grote oppervlakte de bovenste laag laten verwijderen om dit gebied, dat de naam De Heest draagt, te verschrallen. Staatsbosbeheer hoopt dat zich hier een open parklandschap gaat ontwikkelen. Men koos

FOTO: GERARD DE VRIES

bewust voor het herstel van de ruige, half-natuurlijke situatie, zoals die er vóór de scheiding van de groenlanden in de achttiende eeuw bestond. Na die tijd werden de gronden langs het diepje verdeeld onder de boeren die hun landjes met greppels en houtwallen afscheidde.

Het verschravingsbeheer geeft allerlei plantensoorten die hier vroeger gestaan hebben, de kans om terug te keren. Cultuurgewassen hebben bemesting nodig, de 'oude' planten niet. Er groeien in deze hooilanden dan ook weer allerlei zeggen en grassoorten die

FOTO: GERRIT JAN KIEVIT

verdwenen leken en planten als de Dotterbloem, de Echte koekoeksbloem en de Breedbladige orchis. Voor de boeren die in het stroomdal van de Drentsche Aa hun land hebben, gelden allerlei speciale regels, onder andere met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en het toepassen van bemesting.

[NATUURONTWIKKELING](#)

START

33

KAART

13 Dwars door de Rug van Tynaarlo

Het bospad brengt u naar een heel bijzondere plek, namelijk de plaats waar het Oudemolensche Diep lang geleden door de Rug van Tynaarlo brak. Het reliëf in dit deel van Drenthe wordt bepaald door een aantal keileemruggen die min of meer evenwijdig aan elkaar lopen. De beken stromen door de dalen, langs de ruggen. Hier echter stroomt hij niet langs de rug, maar er dwars doorheen. U ziet hier voor Drentse begrippen grote hoogteverschillen in de vorm van zogeheten stootoevers. De onafgebroken kracht van de beek zorgt ervoor dat het diepje zich steeds verder in de rug vreet. Soms zakken hier stukken van de oever weg en nemen hele bomen mee.

[DEKZAND, KEILEEM](#)

14 Met twee volle melkbussen terug naar huis

Het smalle paadje naast de brede zandweg werd een aantal jaren geleden opnieuw aangelegd. Het is het restant van een zogeheten melkerspad. Boeren die met een of twee melkbussen aan weerszijden van de fiets 's morgens vroeg en aan het eind van de middag naar het vee moesten, gebruikten dit soort weggetjes.

FOTO: GERARD DE VRIES

15 De oude en de nieuwe molen van Oudemolen

Links voert de verharde weg naar het dorp Oudemolen. Zo'n naam geeft weinig ruimte voor misverstanden. In ieder geval vanaf de veertiende eeuw heeft bij het diepje een watermolen gestaan waar koren werd gemalen. De molen was eigendom van de heren van Ubbena die aan weerszijden van het diep grond hadden gekocht van de marken Gasteren, Zeegse en Taarlo. Later raakte de watermolen in verval en kwam er rond 1600 een windmolen op de plaats waar nog steeds een molen staat, een nieuwe 'oude molen' dus.

START

35

KAART

16 Grafheuvels

Als u een paadje naar links neemt dat u achter de houtwal leidt, komt u bij vier grafheuvels. Ze stammen uit de Bronstijd en archeologen dateerden ze op circa 1600 v.Chr. In die tijd legde men de grafheuvels doorgaans aan de rand van de akkers aan. Onder de heuvels zijn hier bij de opgravingen zelfs ploegsporen gevonden. Als u doorloopt naar het diep, heeft u een prachtig uitzicht op de molen De Zwaluw (1837) bij Oudemolen.

[GRAFHEUVEL](#)

.....

17 Beroemde namen in het Drentse landschap

Links van het pad ligt een 150 hectare groot landgoed dat halverwege de jaren negentig van de vorige eeuw werd aangelegd door de eigenaar van de boerderij Schipborg. Architect Berlage ontwierp de kolossale boerderij indertijd in opdracht van de familie Kröller-Müller. De bouw duurde van 1914 tot 1916. Zoon Anton Kröller-Müller, waar de familie dit geldverslindende project indertijd voor bedacht had, bleek geen aanleg voor een carrière als herenboer te hebben en verdween reeds na een jaar van het toneel. Landschapsarchitect Harry Berg

FOTO: MARTIN HIEMINK

liet zich bij het ontwerp van het landgoed inspireren door de strakke geometrie van de plattegrond van Berlage's Plan Zuid in Amsterdam. Als u een kijkje wilt nemen, dan kan dat, want het landgoed is voor wandelaars toegankelijk.

[LANDGOED](#)

19 Eens liep er een verkeersweg door de Gasterse Duinen

Feitelijk loopt u hier over een van de belangrijkste verkeersverbindingen uit de Gouden Eeuw van Noord-Nederland. Het is de tijd van vóór de verharde wegen. De route van Groningen naar Coevorden liep door de Gasterse Duinen. Op bepaalde plaatsen in het veld is het reliëf van deze en andere karrensporen goed zichtbaar, voornamelijk als strepen door de hei

START

37

KAART

waar het pijpestrootje de overhand heeft. Toen de wielen van de wagens de zandbodem loswoelden, konden delen van de Gasterse Duinen 'op de wind gaan'.

De Gasterse Duinen zijn tegenwoordig eigendom van Het Drentse Landschap. Om verruiging van de heide tegen te gaan wordt het gebied nu het hele jaar door begraasd door Drentse heideschappen en een stuk of wat Schotse Hooglanders. Drentse heideschappen behoren tot de sterkste schapenrassen die zich ook in de winter zonder bijvoeding op het veld in leven kunnen houden. Hetzelfde geldt voor de Hooglanders die nog minder kieskeurig zijn dan de schapen. Ze eten gewoon wat ze voor de bek komt. Overigens, geloof de verhalen over gevaarlijke Hooglanders niet en behandel ze net zoals zij u behandelen: negeer ze!

HEIDEVELD, ZANDVERSTUIVING

.....

20

Het Achterste Veen zorgde voor warmte in het dorp

Rechts ziet u het Achterste Veen. Op de luchtfoto is goed te zien dat het Achterste Veen samen met Voorste Veen ten zuiden van de Oudemolenseweg een hele reeks plassen en veentjes ten westen van de Gasterse Duinen

FOTO: PAUL PARIS

vormt. Geologen veronderstellen dat dit in de Salien-ijstijd het stroomdal van het huidige Gasterensche Diep geweest is. Toen dit dal later in drogere tijden met zand dichtstooft, zocht het diep meer naar het westen zijn huidige bedding. De afgesloten beekarm ging zich geleidelijk aan met veen opvullen waar het dorp Gasteren later dankbaar gebruik van maakte door er hun wintervoorraad turf uit te halen. De oudere mensen in Gasteren noemen deze plas- sen dan ook nog steeds het Turfveen.

[IJSTIJD](#)

START

39

KAART

20 Hunebed

Het hunebed is het oudste bewijs van menselijke bewoning van dit gebied. Zo'n vijfduizend jaren geleden vestigden zich hier de eerste boeren: het volk van de Trechterbeker-cultuur dat zijn doden bijzette in stenen grafkelders. Dit hunebed komt in nogal wat oude reisbeschrijvingen voor, omdat het het eerste was waar je vanuit Groningen langs kwam. Michiel van Bolhuis schreef bijvoorbeeld in 1694:

'daer 3 grote stenen op 7 à 8 kleindere laegen, waeronder wij doorkropen en overheen liepen, waer geseit wijrde, een reus onder begraven te sijn.'

Oude dorpsfilm Gasteren

START

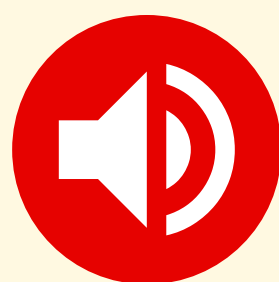
40

KAART

Zwarte els met grote broek

De Zwarte els (*Alnus glutinosa*) - in het Drents 'Proppenboom' -, doet zijn naam met name in de winter eer aan. Met zijn zwartbruine diep-gegroefde schors en zijn kroon vol elzenproppen steekt hij vaak somber af tegen de winterlucht.

Luister naar het hele verhaal

Colofon

Teksten: Bertus Boivin

Route advies: Roelof Huisman, Tea Snippe (BOKD)

Cover illustratie: Marcel Leuning

Projectcoördinatie: Hanna Schipper
(Het Drentse Landschap)

Topografie: ArcGIS online en Kadaster/
OpenStreetMap

Vormgeving: Smartmobiletour.nl

Deze digitale knapzakroute is mede mogelijk
gemaakt door:

Recreatieschap Drenthe

Gemeente Assen

gemeente Tynaarlo

provincie Drenthe

START

42

KAART

Heeft u genoten van deze wandeling en wilt u nog meer onbekende paden ontdekken?

Download meer routes via

www.eindjeomindrenthe.nl

en kijk voor aanvullende informatie op

www.knapzakroutes.nl.

Volg ons op:

Het Drentse Landschap

